

Βασικές θέσεις – προβληματισμοί και προτάσεις όσον αφορά στη λειτουργία του Συμβουλίου του Πανεπιστημίου

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ρέθυμνο, 02/02/2012

Τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα καλούνται να λειτουργήσουν στο πλαίσιο του νέου νόμου 4009 «*Δομή λειτουργία, διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και διεθνοποίηση των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων*». Είναι σαφές ότι ο χώρος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως ανοικτό σύστημα έχει ανάγκη από συνεχείς και δυναμικές αλλαγές και βελτιώσεις εν όψει των ραγδαίων κοινωνικο-πολιτισμικών εξελίξεων τόσο σε επίπεδο διοικητικό, όσο και επίπεδο εκπαιδευτικό - ερευνητικό. Μόνο με συνεχείς αλλαγές και βελτιώσεις μπορεί να παρακολουθεί και να μετέχει στο γίγνεσθαι, να παρέχει ποιοτικές σπουδές και να παράγει νέα γνώση, να αναπτύσσει και να καλλιεργεί την έρευνα, τη διδασκαλία, την κριτική ικανότητα και τη κριτική σκέψη, να καλλιεργεί και να διασφαλίζει την αξιοκρατία, τη διαφάνεια, την ερευνητική και επιστημονική δεοντολογία αλλά και τη δημιουργική σύνδεση με την κοινωνία και να εκπληρώνει με δημοκρατικό τρόπο τους στόχους του.

Ο νόμος 4009 θεσμοθετεί ανάμεσα στα άλλα τον Οργανισμό, τον Εσωτερικό Κανονισμό, τη Σχολή Διά βίου εκπαίδευσης, το Συνήγορο του φοιτητή, τα Προγράμματα διά βίου μάθησης, τη Διοργάνωση σπουδών σε ξένη γλώσσα, το Γραφείο υποστήριξης της διδασκαλίας, το Συνήγορο του φοιτητή, τα Κέντρα αριστείας, το Γραφείο καινοτομίας και διασύνδεσης τα οποία υπό προϋποθέσεις μπορούν να συμβάλουν θετικά στην παρεχόμενη ποιότητα σπουδών και θα πρέπει να στηριχτούν και να επεκταθούν.

Όμως, ο νόμος αυτός παρουσιάζει σοβαρά προβλήματα συνταγματικότητας, δημιουργεί περισσότερα προβλήματα από αυτά που επιλύει, πλήττει το επίπεδο των παρεχόμενων σπουδών αντί να το αναβαθμίζει, παρακωλύει την έρευνα αντί να την ενισχύει και με τις δραστηριότητες αυτές διαστρεβλώνει τις αναπτυξιακές δυνατότητες της χώρας. Συγκεκριμένα, ο νόμος 4009:

- Καταργεί αυτό που αναφέρει και στο πρώτο του άρθρο για τη λειτουργία των Πανεπιστημίων ως Νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου «πλήρως αυτοδιοικούμενων» με διττό τρόπο: πρώτα με το διορισμό εξωτερικών μελών στο Διοικητικό Συμβούλιο του Πανεπιστημίου και στη συνέχεια με το διορισμό από το Υπουργείο Παιδείας της οργανωτικής επιτροπής διεξαγωγής των πρώτων εκλογών για την εκλογή Συμβουλίου.
- Καταργεί τα Τμήματα και καθιερώνει τις σχολές ως βασικές διοικητικές και εκπαιδευτικές μονάδες, γεγονός που πλήττει τη φυσιογνωμία τόσο των σπουδών όσο και της έρευνας.
- Υποβαθμίζει την ποιότητα σπουδών εισάγοντας το θεσμό των σπουδών πολλών ταχυτήτων (μονοετούς, διετούς και τριετούς διάρκειας), ο οποίος οδηγεί σε υποβαθμισμένους τίτλους σπουδών με αρνητικές συνέπειες στα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων.
- Καταργεί τη βαθμίδα του λέκτορα, ενώ συγχρόνως υποβαθμίζει τους υπάρχοντες λέκτορες και τους επίκουρους καθηγητές. Έτσι στερεί τη δυνατότητα προσφοράς των νέων επιστημόνων, αυτών που κατά κανόνα και λόγω ηλικίας μπορούν να προσφέρουν περισσότερα σε ακαδημαϊκό και ερευνητικό επίπεδο
- Δημιουργεί ελαστικές θέσεις εργασίας υιοθετώντας συμβασιούχους και εντεταλμένους διδάσκοντες

- Κατασκευάζει ομήρους με το πάγωμα των διαδικασιών εκλογής και εξέλιξης των μελών ΔΕΠ μέχρι την εκλογή των νέων διοικητικών οργάνων (Κοσμητεία-Οργανισμός)
- Δημιουργεί καθηγητές δυο ταχυτήτων («απλούς», οι οποίοι διδάσκουν σε προπτυχιακά προγράμματα και «αναβαθμισμένους», οι οποίοι διδάσκουν σε μεταπτυχιακά προγράμματα (άρθρο 37)
- Διορίζει τον Κοσμήτορα από το Συμβούλιο αντί να τον εκλέγουν τα Μέλη ΔΕΠ της αντίστοιχης σχολής, καταργώντας έτσι τις δημοκρατικές διαφανείς διαδικασίες.
- Καταλύει τη φοιτητική μέριμνα (σίτιση, στέγαση, περίθαλψη). Τα ήδη υποχρηματοδοτούμενα Ιδρύματα καλούνται να αναλάβουν, χωρίς αειφόρο σχέδιο, τη φοιτητική μέριμνα.
- Προτείνει ένα μοντέλο λειτουργίας των Πανεπιστημίων που προσιδιάζει με επιχειρηματικό όμιλο και όχι με ερευνητικό-εκπαιδευτικό θεσμό παραγωγής και κατασκευής της γνώσης.
- Επιδιώκει να δημιουργήσει «Επιχειρηματικά» Πανεπιστήμια συνδεδεμένα με την αγορά εργασίας και όχι με την ίδια την κοινωνία.
- Αντιμετωπίζει τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα ως απλούς μεταδότες της γνώσης και τους φοιτητές ως πελάτες..
- Επιβάλλει τον τρόπο εκλογής των μελών του Συμβουλίου με το περίεργο σύστημα της ταξινομικής ψήφου που ελέγχεται ως προς τη συνταγματικότητά του (πρόσφατη προσφυγή στο Συμβούλιο Επικρατείας των 17 Πανεπιστημίων).
- Δημιουργεί ένα αυταρχικό Συμβούλιο, παρέχοντάς του αρμοδιότητες, όπως να εκλέγει 6 εξωτερικά μέλη, να χαράσσει τη στρατηγική ανάπτυξης του ιδρύματος, να έχει τη γενική εποπτεία και τον έλεγχο του ιδρύματος σύμφωνα με τον Οργανισμό, να εγκρίνει τον εσωτερικό κανονισμό, να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για τη σύνδεση του Πανεπιστημίου με την κοινωνία, να καθορίζει τις κατευθύνσεις για την ανάπτυξη του Ιδρύματος, να εγκρίνει τον ετήσιο προϋπολογισμό, τον απολογισμό και τον ετήσιο προγραμματισμό, να προεπιλέγει τους τρεις υποψηφίους πρυτάνεις, αποκλείοντας όποιο υποψήφιο πρύτανη δεν του είναι αρεστός, να διορίζει τους κοσμήτορες κάθε σχολής, να έχει την εποπτεία του ΝΠΙΔ και να επιλέγει τα μέλη του και να συγκροτεί επιτροπές που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές του.

Στο πλαίσιο των παραπάνω διαπιστώσεων κανείς δεν μπορεί να μείνει αδιάφορος και αδρανής. Η εύρυθμη λειτουργία του Πανεπιστημίου μας προϋποθέτει την ενεργή συμμετοχή, τη δυναμική συνοχή, τη δημοκρατική συστράτευση και την αλληλεγγύη.

Σε ό,τι με αφορά αρνούμαι να αντιμετωπίσω το φοιτητή μου ως πελάτη μέσα σε ένα επιχειρηματικό όμιλο, αρνούμαι να δεχτώ την απαξίωση των Πανεπιστημίων και υιοθετώ το σύνολο των προτάσεων των ομόφωνων αποφάσεων της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Κρήτης, των Γενικών Συνελεύσεων των Τμημάτων της Σχολής μας και των συνόδων των πρυτάνεων σχετικά με το νόμο (βλ. 282/8-12-10, 290/7-7-2011, 291/15-09-11).

Κατά συνέπεια θα εργαστώ συστηματικά προς την κατεύθυνση της αλλαγής του θεσμικού πλαισίου ούτως ώστε:

- Όλες οι σημαντικές αποφάσεις που αφορούν στη λειτουργία του Πανεπιστημίου να λαμβάνονται από τα συλλογικά όργανα της Πανεπιστημιακής Κοινότητας (Σύγκλητος, Γενικές Συνελεύσεις Τμημάτων)
- Ο ρόλος του Συμβουλίου να είναι συμβουλευτικός, παροτρυντικός και όχι εποπτικός ή ελεγκτικός

- Τα εξωτερικά μέλη του Συμβουλίου, εάν και εφόσον γίνει αποδεκτή η αναγκαιότητα ύπαρξής τους, θα πρέπει να εκλέγονται από όλα τα μέλη ΔΕΠ του Πανεπιστημίου και όχι από τα 9 εσωτερικά μέλη. Η εκλογή με αυτό τον τρόπο διασφαλίζει τη διαφάνεια και την αποδοχή των εξωτερικών μελών, ενώ παράλληλα στερεί τις πιθανότητες για τυχόν αδιαφανείς διαβουλεύσεις και συζητήσεις
- Ο Κοσμήτορας να εκλέγεται από τα μέλη ΔΕΠ της αντίστοιχης Σχολής και οι πρυτανικές αρχές να εκλέγονται από όλα τα μέλη της Πανεπιστημιακής Κοινότητας.
- Τα τμήματα να παραμείνουν οι βασικές διοικητικές και ακαδημαϊκές, ερευνητικές μονάδες. Η μέχρι τώρα λειτουργία τους έχει συμβάλει θετικά στη φυσιογνωμία των σπουδών και της έρευνας.

Για όσο χρόνο παραμένει το παρόν θεσμικό πλαίσιο πιστεύω ότι θα πρέπει να ερωτώνται για όλα τα κρίσιμα ζητήματα του Πανεπιστημίου τα συλλογικά όργανα της Πανεπιστημιακής κοινότητας (Σύγκλητος, Γενικές Συνελεύσεις Σχολών και Τμημάτων) ή να διεξάγονται συμβουλευτικές ψηφοφορίες από τα μέλη ΔΕΠ. Οι αποφάσεις των συλλογικών οργάνων και των συμβουλευτικών ψηφοφοριών (μπορεί και ηλεκτρονικών) θα πρέπει να είναι δεσμευτικές για τα μέλη του Συμβουλίου. Προσωπικά δεσμεύομαι να λειτουργήσω κατ' αυτόν τον τρόπο, εφόσον εκλεγώ μέλος του Συμβουλίου. Δεσμεύομαι να μεταφέρω και να υποστηρίξω στο Συμβούλιο τις αποφάσεις των συλλογικών οργάνων του Πανεπιστημίου και των Γενικών Συνελεύσεων της Σχολής μας καθώς και των Ψηφοφοριών των μελών ΔΕΠ που προανέφερα. Ενδεικτικά, κρίσιμα θέματα για τα οποία πρέπει να διεξάγονται ψηφοφορίες ή να ερωτώνται τα συλλογικά όργανα της Πανεπιστημιακής κοινότητας και το συμβούλιο να παίρνει θέση και να αποφασίζει σύμφωνα με τις θέσεις των συλλογικών οργάνων ή τα αποτελέσματα των ψηφοφοριών είναι: η εκλογή των εξωτερικών μελών του Συμβουλίου, ο ορισμός του Κοσμήτορα κάθε Σχολής, η ενδεχόμενη δημιουργία νέων τμημάτων ή σχολών καθώς και η ενδεχόμενη συγχώνευση τμημάτων σχολών ή ιδρυμάτων, η έγκριση της χάραξης της στρατηγικής για την ανάπτυξη του ιδρύματος σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό επίπεδο και η διαμόρφωση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του, καθώς επίσης και η ανάληψη πρωτοβουλιών για τη σύνδεση του Πανεπιστημίου με την κοινωνία.

Τα παραπάνω αποτελούν βασικές θέσεις και δεσμεύσεις, χωρίς ωστόσο να εξαντλούν όλα τα θέματα που το νέο θεσμικό πλαίσιο εισάγει. Είναι, όμως, χαρακτηριστικές και ορίζουν ένα τρόπο σκέψης στον οποίο μένω διαλλακτικά πιστός και βάσει των οποίων θα λειτουργήσω.

Ας κινηθούμε όλοι μαζί, για να οργανώσουμε ένα δημοκρατικό, ανοικτό, αειφόρο Πανεπιστήμιο το οποίο θα παράγει, θα κατασκευάζει την πολιτισμικά προσδιορισμένη γνώση, θα θέτει στο κέντρο της λειτουργίας το φοιτητή και τις ανάγκες της κοινωνίας, θα διασφαλίζει την ποιότητα των παρεχόμενων σπουδών, θα καλλιεργεί και θα προάγει την έρευνα και θα συμβάλλει ενεργά και δυναμικά στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας μας,

Συναδελφικά
Γιάννης Σπαντιδάκης
Αναπληρωτής Καθηγητής
ΠΤΔΕ
Παν. Κρήτης